

EEN VEENLIJK WORDT OPGEDIEPT.
WAT KOMT ER MEE
UIT DE DUISTERNIS?

HONGER

JOHANNA VAN VEEN

Johanna van Veen

Honger

1

De trein vertrok om twaalf uur stipt van het station.

Tegen die tijd was er al zo veel misgelopen dat Lucy begon te vrezen dat haar reis gedoemd was te mislukken. Om te beginnen had ze een eerdere trein willen nemen, die van tien uur, maar een van de paarden van de koets die haar naar het station had moeten brengen had een hoefijzer verloren, wat bijna twee uur vertraging betekende. Toen ze er eindelijk was, brak de hak van haar schoen af, waarop ze haar enkel verzwikte. Eenmaal in de trein waande ze zichzelf verlost van het ongeluk dat haar die ochtend had achtervolgd, maar dat bleek onterecht, aangezien een medepassagier, een vrouw van middelbare leeftijd om wie een wolk van rozenwater hing, haar tas op Lucy's schoot liet vallen.

Lucy schrok zich wezenloos. Het boek waarin ze had zitten bladeren, een verzameling uit het Engels vertaalde griezelverhalen, viel van haar schoot. Tussen de bladzijden had ze de meest recente brieven van haar tweelingzus Sarah gestoken om ze te beschermen tegen verlies en kreuken, maar nu gleden ze over de vloer en onder het bankje.

‘Och, hemeltje.’ De vrouw griste haar tas weg, alsof ze bang was dat Lucy ermee vandoor zou gaan. ‘Ik had je niet gezien,’ zei ze bij

wijze van verklaring. Om eraan toe te voegen: 'Misschien moet je voortaan iets beter opletten.'

Lucy, inmiddels op haar knieën om haar dierbare brieven op te rapen, glimlachte flauwtjes.

De vrouw snoof en ging op Lucy's plaats zitten. Lucy wilde er wat van zeggen, maar besloot toen maar haar mond te houden en koos voor een plekje bij het raam. Ze blies het stof en de haren weg die op de enveloppen zaten, streek ze glad en telde ze om er zeker van te zijn dat er geen ontbrak. Alleen al door ernaar te kijken voelde ze zich weer ongerust worden, misselijk zelfs. Haar borstbeen klopte alsof iemand een draadje eromheen had gespannen en er korte rukjes aan gaf.

Maar ze had niet veel tijd om zich om dat gevoel te bekommeren. De enige andere passagier in de wagon, de vrouw die naar rozen walmde, slaakte een kreet toen de trein nog geen vijf minuten aan het rijden was. 'O mijn god!' gilte ze, een hand tegen de borst gedrukt.

'Wat is er?' vroeg Lucy verbijsterd.

De vrouw wees. Eerst had Lucy geen idee waarnaar, maar toen zag ze de spin die op het raamkozijn zat, aan hun kant van het glas. Het was maar een kleintje, amper groter dan haar duimnagel.

'O,' zei Lucy. 'Maakt u zich geen zorgen. Die doet niks.'

De vrouw schudde haar hoofd. Ze had haar ogen opengesperd, zodat de irissen deinden op een zee van wit. 'Haal hem weg!' riep ze hijgend, alsof de angst die ze voelde haar belette adem te halen.

Misschien is dit ook een teken, dacht Lucy terwijl ze een brief uit de envelop haalde en op haar schoot legde. Maar wat voor teken, dat wist ze niet, en bovendien kon je in alles wel een teken zien als je ernaar op zoek was. Ze kon zich beter richten op het verwijderen van het beestje.

Ze drukte de randen van de envelop naar elkaar toe, zodat de opening groter werd, en veegde de spin er voorzichtig in. Spinnen

joegen haar geen angst aan en andere insecten evenmin. Tante Adelheid, de excentrieke oudere zus van haar moeder, was er gek op geweest en had ze op het obsessieve af bestudeerd. Dat was ook een van Lucy's allereerste herinneringen: dat ze samen met Sarah op een laken in de tuin zat terwijl tante Adelheid vlak naast hen een kuil aan het graven was. Het moest kort daarvoor nog hebben geregend. Lucy herinnerde zich dat het laken vochtig was, en de aarde zacht en donker, plakkend aan de vingers van haar tante.

‘Aha!’ riep Adelheid triomfantelijk. Ze plukte iets uit de kuil en liet het aan haar nichtjes zien. Het was een regenworm, bijna net zo lang als haar vinger, met breekbare segmentjes en een dikker gedeelte aan het uiteinde. De worm wriemelde tussen haar vingers. In het zachte lentelicht leek de vaalrode huid bijna te glanzen.

‘Mooi!’ riep Sarah.

‘Mooi!’ stemde Lucy in.

‘Raak hem maar aan, maar voorzichtig, want het is een teer beestje,’ zei ze. ‘Sommige mensen denken dat als je een regenworm in tweeën hakt, je twee wormen krijgt. Hoe wonderbaarlijk zou dat zijn! Een schepsel dat zijn eigen tweeling kan maken! Maar dat is...’

Sarah, altijd snel, gedecideerd en mateloos nieuwsgierig, pakte de worm en trok hem in tweeën.

‘... niets anders dan oudewijvenpraat.’

Sarah legde de helft van de worm in Lucy's hand. Hij voelde koel aan, ietwat vochtig. Sarahs eigen deel, het deel waarvan het uiteinde dikker was, bleef krioelen tussen haar vingers, opkrullend in een poging te ontsnappen. Lucy's deel schokte nog een beetje en bewoog toen helemaal niet meer. Lucy staarde er ontzet naar terwijl het glanzende roze vervaagde tot dof grijs. Vergeleken met de kronkelende worm van Sarah zag die van haar er deerniswekkend uit, een armzalig voorbeeld van hoe een worm eruit zou moeten zien.

Ze had toen een ingeving gekregen, eentje die zo afschuwelijk was dat die haar altijd was bijgebleven. Wat als Sarah en zij ook net

als die in tweeën gerukte regenworm waren? Sarah glanzend en levendig, en zij niet meer dan een povere imitatie?

Geen wonder dat mensen me niet zien staan en hun tas per ongeluk op mijn schoot laten vallen, dacht ze terwijl ze de envelop met de spin voorzichtig dichtvouwde. Grappig wat je zoal te binnen schiet als je met je gedachten elders bent. Niet dat de herinnering haar schrik aanjoeg, niet meer. Ze had inmiddels geaccepteerd wat ze wel en niet was. Sterker nog, de herinnering was bijna aangenaam. Sarah had geprobeerd haar te troosten door te zeggen dat haar worm sliep, maar toen hij na een tijdje nog steeds niet bewoog, had ze hem van haar hand geveegd met de mededeling dat hij sowieso stom was en of tante Adelheid hun niet iets anders kon laten zien, iets leukers?

Lucy legde de envelop met de spin voorzichtig naast zich neer. Ze zou hem vrijlaten zodra de treinreis ten einde was. Het was beter voor het beestje om ergens in een boom een web te spinnen, of anders aan een lantaarnpaal, waar het schijnsel van de lamp motjes en andere insecten zou lokken. Of was dit niet het soort spin dat een web maakte? Sarah zou het wel weten...

Ze had haar hand nog niet teruggetrokken of haar medepassagier haalde uit met haar paraplu. Dat deed ze met zo veel kracht dat de envelop door de lucht vloog. Gillend sloeg ze hem naar de grond, om er eerst met haar linkervoet en vervolgens met haar rechtervoet op te stampen. Haar zolen lieten zwarte vegen achter op de envelop, die nu zo plat was dat de spin het met geen mogelijkheid had kunnen overleven.

Lucy staarde haar verbouwereerd aan. 'Waarom deed u dat?' riep ze.

'Ongedierte,' zei de vrouw, en ze trok haar schouders op. Toen ze bij het volgende station uitstapte, slaakte Lucy een zucht van verlichting.

Nog een paar uur en dan zie ik Sarah weer, dacht Lucy, terwijl de

stationschef op zijn fluitje blies en de trein zich weer in beweging zette.

De regen sloeg tegen het raam. Druppels vermengden zich met roet en trokken kronkelende grijze strepen over het glas. Lucy frons-te. Ze had er niet aan gedacht een paraplu mee te nemen. Onge-twijfeld was dat niet het enige wat ze was vergeten en toch nodig zou blijken te hebben. Tijdens het pakken was ze nogal afwezig ge-weest en ze had er dan ook een janboel van gemaakt. Mevrouw Van Dijk had haar hulp aangeboden, maar hoe had Lucy die in hemels-naam kunnen accepteren? Mevrouw Van Dijk was oud en broos. Belangrijker nog, ze bood Lucy kost en inwoning en elke maand een klein beetje zakgeld in ruil voor haar gezelschap. Een wereld waarin een werkgever de koffers van haar werknemer inpakte, was een we-reld op z'n kop.

Maar mevrouw Van Dijk zou nooit vergeten zijn een paraplu in te pakken.

Ze had in elk geval een boek meegebracht, hoewel de verhalen over vrouwen die levend werden ingemetseld en door jammerende spoken werden opgejaagd haar even niet konden bekoren. Maar naar buiten staren leek haar helemaal geen aanlokkelijke gedachte en dus pakte ze maar een van de brieven van haar zus die ze tussen de bladzijden van haar boek had gestopt en begon te lezen.

Toen ze klaar was, voelde ze zich misselijk, hoewel dat misschien kwam doordat ze amper iets had gegeten. De kok van mevrouw Van Dijk had een lunch voor haar klaargemaakt, maar Lucy's moe-der had haar ingeprent dat eten in het openbaar niet netjes was. Het maakte niet uit dat ze de treinwagon inmiddels voor zichzelf had nu de rozenwatervrouw was uitgestapt en ze haar dik belegde boter-hammen in alle rust kon opeten.

Bovendien had ze niet zo veel honger. Want wie kon er nou eten na zoiets verontrustends te hebben gelezen als Sarahs laatste brief? Als je dat ongedateerde vel papier vol praktisch onleesbaar gekrab-bel al een brief kon noemen...

Lucy slaakte een zucht en stak de brief weer tussen de bladzijden van haar boek. Ze had hem al zo vaak gelezen dat de vouwen in het papier dreigden te scheuren. In dezelfde envelop zat Sarahs schets van het veenlijk. Die had Lucy laten zitten. Ze had hem al zo vaak bekeken dat ze hem feilloos voor de geest kon halen. Ook nu weer drong de beeltenis zich op en ze sloot haar ogen om het beeld uit te bannen.

Toen ze haar ogen weer opendeed, had de trein de uitgestrekte weilanden achter zich gelaten, weilanden die er rauw en gehavend uitzagen nu het zomergraan was geoogst, en reed door een bosrijk gebied. Even werd het licht gedempt door de bladeren, wat Lucy deed opschrikken uit haar overpeinzingen. Fronsend keek ze naar buiten.

Ze zag Sarahs gezicht. Het was een ingevallen, verwilderd gezicht, de ogen krankzinnig.

Lucy trok geschrokken haar hoofd terug, om Sarah hetzelfde te zien doen.

Het is je eigen reflectie, domme gans. Het plotselinge verdwijnen van het licht had het raam in een spiegel veranderd. Bijna wilde ze zichzelf uitlachen. In plaats daarvan leunde ze naar voren om haar reflectie in het glas beter te kunnen bekijken. Een haarlok was aan een speld ontsnapt en op haar wang zat een donkere veeg. Hopelijk was het inkt. Haar ogen waren erger, die hadden iets angstigs en woests, als de ogen van opgejaagd wild. Iemand die Lucy niet kende, zou misschien denken dat ze zichzelf niet goed verzorgde en dus een beetje krankzinnig was. Want was een slordig voorkomen geen teken van een gestoorde geest?

Lucy veegde snel haar wang af met haar zakdoek. Die was ze in elk geval niet vergeten mee te nemen. *Misschien tref ik mijn zus wel aan met ongekamde haren, korsten in haar ogen en opgedroogd spuug bij haar mondhoeck, en dan weet ik zeker dat ze krankzinnig is.*

De gedachte bleef door haar hoofd spoken en ze werd gegrepen

door angst, zozeer zelfs dat de adem stokte in haar keel. Ze liet de zakdoek op haar schoot vallen en verborg haar gezicht in haar handen in een poging de tranen tegen te houden.

Alsjeblieft, dacht ze met zo'n heftigheid dat het zweet haar uitbrak en haar borstbeen pijnlijk begon te kloppen. Laat haar niet krankzinnig zijn geworden.

Niet wéér.

**BRIEF VAN MEVROUW SARAH SCHATTELEYN AAN
MEJUFFROUW LUCY GOEDHART**

Zwartwater, 19 september 1887

Lieve Lucy,

Je raadt nooit wat Michaël en ik vandaag hebben gedaan! Ik kan het zelf ook amper geloven. Het was zo'n vreemde dag, opwindend, maar ook spannend. Maar bovenal ontzettend interessant.

Het begon allemaal kort nadat Michaël en ik hadden geluncht. Een van de pachters kwam naar het huis gerend en vertelde dat ze een lichaam hadden gevonden bij het turfsteken. Maar hij zei meteen dat het een oud lichaam was, niet recent, gewoon een van die veenlijken die soms worden gevonden. Ik had daar al wat over gelezen, maar had er nog nooit eentje gezien, en Michaël evenmin, en dus spoedden we ons naar de vindplaats om het lijk met eigen ogen te kunnen aanschouwen.

We moesten Katje thuislaten, aangezien de arme schat weer veel ongemak ervoer. Bij haar snap je meteen waarom we het de maandelijke vloek noemen! Ik heb Pasja bij haar gelaten. Het is zo'n lieve hond, ook al zou je dat niet zeggen als je haar op konijnen ziet jagen! Hoe dan ook, Katje en de hond bleven thuis, en zodra ik mijn schets-

boek en wat potloden had gepakt om de gelijkenis van het lijk te kunnen vangen voordat de ontbinding het te veel zou veranderen, togen Michaël en ik naar de plek des onheils.

Die plek oogde als elk ander stuk veengrond: gras, zompig en met her en der diepe geulen waar turf was weggestoken. Op de naburige legakker lagen de turven zelf te drogen. De lucht rook naar warme aarde en gras: een fijne, heilzame geur.

De nieuwe beheerder, meneer Hooiman, ving ons op. Een reus van een man, met O-benen en een gelooide huid door al het werk dat hij buiten voor ons doet. Hij legde uit dat een van de jongens het lijk had gevonden tijdens het steken. Hij was zich wezenloos geschrokken! Want wie zou dat niet doen als je tijdens het werken ineens op een hand stuit?

Al snel werd ontdekt dat de hand nog vastzat aan een arm, de arm aan een romp enzovoort. Tegen de tijd dat wij arriveerden, hadden ze net het hoofd blootgelegd, en of we het wilden zien?

Het eerste wat ik dacht toen ik het hoofd zag was dat het er eigenlijk helemaal niet uitzag als een hoofd. Had meneer Hooiman me niet verteld waar ik precies naar moest kijken, dan zou ik gedacht hebben dat het een leeggelopen voetbal was, vervaardigd van een varkensblaas. Dierlijk van oorsprong, zeker, maar misvormd. Maar toen de mannen de natte aarde die aan het hoofd zat vastgeplakt begonnen weg te spoelen, zag ik dingen die ik eerder nog niet had gezien: plukken rood haar, de schelp van een oor. Ik had een gelaat verwacht, maar het lijk lag in de aarde met het gezicht naar beneden. Al die tijd had ik naar het achterhoofd gekeken, en eventjes voelde ik me onnozel.

Terwijl de mannen bezig waren, vroeg ik aan meneer Hooiman of hij enig idee had wat we met het lijk moesten aanvangen, aangezien hij vaak had geholpen met het turfsteken en waarschijnlijk meer ervaring had met dit soort dingen. Maar hij trok zijn schouders op en zei dat het niet aan hem was en dat dit land niet aan hem toebehoor-

de. Maar als dat wel zo zou zijn, zou hij het terugstoppen en het proberen te vergeten.

Ik huiverde en zei: 'O, maar dat zou mij nooit lukken! Want dan zou ik altijd weten dat het hier lag, zodat het me niet met rust zou laten. We hebben toch zeker de plicht te onderzoeken wie dit ongelukkige schepsel is en hoe het hier terecht is gekomen? We zouden het in elk geval moeten onderzoeken om te kijken of we er iets van kunnen opsteken. Want dat zijn we aan de wetenschap verplicht.'

Waarop meneer Hooiman wederom zijn schouders optrok. 'Dat is wat ze in mijn grootvaders tijd, en in de tijd van zijn grootvader, meestal deden. Als u het mij vraagt, is dat het enige nette wat we kunnen doen. Je zou het nu niet zeggen, maar ook dit was ooit een mens, net als u en ik,' zei hij. (Of iets van die strekking. Je weet dat ik altijd mijn best doe om gesprekken woord voor woord te reproduceren, zodat je het gevoel krijgt er zelf bij te zijn, lieve zus, maar ik moet toegeven dat dat me niet altijd lukt. Ik weet dat je het me zult vergeven!)

Michaël bedankte meneer Hooiman voor zijn suggestie en zei dat we veel hadden om over na te denken. In de tussentijd moesten de mannen maar het hele lichaam opgraven, zodat ik een schets kon maken. Wetenschappers zouden een tekening van het lijk in situ wel op prijs stellen. We konden het later altijd nog herbegraven, mochten we daartoe besluiten. Ik zou een tekening maken terwijl Michaël zou kijken of hij Arthur hierheen kon halen. Een dokter zou vast dingen zien die wij hadden gemist.

Aan het einde van de middag hadden ze het hele lijk ontbloot: een naakte menselijke gedaante die kaarsrecht en met het gezicht naar beneden in de aarde lag. Man of vrouw, dat was in deze positie onmogelijk vast te stellen. Houten staken waren door de kniegewrichten, ellebogen, schouders en nek geslagen, wat enige onrust onder de mannen veroorzaakte, en sommigen sloegen zelfs een kruisje. (Je weet dat Michaël er nooit een probleem in ziet om katholieken in dienst te

nemen.) Intussen maakte ik schetsen vanuit verschillende gezichtspunten, waarbij ik vooral lette op de manier waarop het lijk was vastgenageld, waarna ik aan de mannen vroeg het lichaam uit de kuil te tillen. Hetgeen ze deden, met enige tegenzin.

Toen ze het lijk omkeerden, schrokken ze zichtbaar. Opnieuw werden er kruisjes geslagen en klonken er schietgebedjes. De mannen die het lichaam hadden vastgehouden, lieten het los alsof ze zich eraan hadden gebrand, waarna ze hun handen afveegden aan broek of jas.

Ik wilde ze terechtwijzen – God weet welke schade ze hadden kunnen aanrichten – ware het niet dat ik zelf ook aan de grond genageld stond.

Tussen de kaken van het lijk zat een groot stuk steen.

Het kon daar onmogelijk per toeval zijn beland. De steen was dermate groot dat ze de mond tot het uiterste hadden moeten opensperren om hem erin te duwen. Sommige tanden waren afgebroken en de snijtanden waren helemaal verdwenen.

Meneer Hooiman nam me apart en zei dat de mannen niet langer verder wilden werken. Ze waren bang. Iemand die op zo'n manier was begraven, moest wel zelfmoord hebben gepleegd of een zware misdaad hebben begaan, en dat betekent een rusteloze geest.

Ik kon daar niet om lachen, in tegenstelling tot Michaël. Ik wilde de mannen niet belachelijk maken, maar wilde ook niet dat ze zouden stoppen met werken, niet nu er nog veel moest gebeuren en de zonsondergang aanstaande was.

Uiteindelijk wist ik ze aan het werk te houden door ze tweemaal hun gebruikelijke dagloon te beloven. Om mijn beste intenties te tonen stuurde ik een van hen terug naar het huis met de boodschap voor het personeel om een goede maaltijd voor ze te bereiden, met meer dan genoeg bier.

Maar voordat het eten zou komen, moest er worden doorgewerkt. Een van hen had snel een kist in elkaar getimmerd die nu bij het hek stond. Ik wist een paar van de moedigere mannen over te halen het

lijk erin te leggen en de aarde rondom de vindplaats weg te graven, om te zien of er nog kledingstukken of andere voorwerpen lagen.

Terwijl zij dat deden, inspecteerde ik het lijk.

En welk een merkwaardige aanblik vormde ze, Lucy! Haar huid was als gelooide leer en had de kleur van thee. Haar lichaam oogde niet langer recht en stijf, maar was iets verwrongen, alsof ze vlak voordat ik keek nog had bewogen. Ik wist dat dat kwam door de verschillende lengtes van de staken die het lijk op de onderkant van de kist lieten rusten, maar toch vormde het een verontrustend schouwspel.

Ik besef dat ik het inmiddels over 'zij' heb, hoewel ik nog steeds niet zeker weet of het schepsel mannelijk of vrouwelijk was. Toen ze haar hadden omgedraaid, hadden de mannen besproken of ze misschien een doek over haar middel moesten leggen om mij niet in verlegenheid te brengen, maar het lijk had op het eerste gezicht geen geslachtskenmerken. Het veen verteert botten en ogen, maar blijkbaar ook genitaliën!

(Ik raad je aan dit stuk niet voor te lezen aan mevrouw Van Dijk, hoewel ik dat ergens ook wel kostelijk zou vinden. Mocht ze je ter plekke ontslaan, weet dan dat je altijd bij Michaël en mij terecht kunt, zoals ik al eerder heb gezegd, net zoals ik heb gezegd dat werk als gezelschapsdame te min voor je is. Ik kan je wat geld geven, zodat je in de buurt onderdak kunt vinden en een meid in dienst kunt nemen, zodat het allemaal respectabel oogt. Ik weet het, vergeefse moeite, maar vergeef me als ik het toch zo nu en dan probeer.)

Waar was ik? O ja, de sekseloosheid van het lijk. Toch meende ik een sekse te kunnen onderscheiden. De gebruikelijke kenmerken waren dan wel afwezig, maar aan haar gezicht te zien meende ik te weten dat ze ooit een vrouw moest zijn geweest.

Dat gezicht...

Het was een van de vreemdste, griezeligste gezichten die ik ooit heb gezien. Ik kan het maar lastig omschrijven. Ik heb een schets bijgeslo-

ten, maar ik vrees dat die de werkelijkheid bij lange na geen recht doet. Toen ik het bestudeerde, zag het eruit als een homp verschrompeld vlees, ineengedrukt en misvormd. Maar als je vanuit een bepaalde hoek keek, veranderde het gezicht dat me eerst nog aan een leeggelopen bal had doen denken in iets wonderschoons, iets wat ik vooralsnog alleen op doek of in marmer heb gezien. Ik weet dat het raar klinkt, aangezien we het hebben over een gezicht dat flink veranderd is door het veen. De optische illusie joeg me angst aan, maar het is niet gelogen, en als iemand het zou begrijpen, dan ben jij het wel. Ze zeggen weleens dat man en vrouw samen één zijn, maar jij bent mijn tweelingzus, en in die zin ook mijn wederhelft.

Maar goed, ik bestudeerde het gezicht en vroeg me af hoe het eruit moest hebben gezien toen de vrouw nog leefde, voordat het veen haar huid tot leer looide, haar haren rood kleurde en haar ogen verteerde, en voordat haar kaken zo wijd waren opengerukt om er een steen tussen te duwen, zodat haar tanden afbraken en er enkel nog ivoren stompjes overbleven. Alleen al door ernaar te kijken voelde ik de pijn zelf in mijn kaken, waarop ik besloot de steen er meteen uit te halen. Wie weet wat we nog meer in haar mond zouden aantreffen? Maar het zou niet makkelijk worden. Ik was bang haar tanden en kaken verder te beschadigen, wat natuurlijk niet de bedoeling was.

Maar ik kon haar toch ook niet zo laten liggen?

Ik voelde aan de steen en stak mijn vingers in haar mond. Die voelde vochtig aan, als de mond van een levende. Ondanks mijn weerzin hield ik vol. Langzaam begon ik de steen uit haar mondholte te wrikken, eerst nog voorzichtig, daarna met iets meer kracht, waarbij het schurende geluid van tand op steen me kippenvel bezorgde. Toen ik de steen iets beter probeerde vast te pakken, haalde ik mijn knokkels open aan de afgebroken stompjes van haar tanden.

Met een kreet trok ik mijn hand terug. Op mijn knokkels zaten kleine sneetjes. Bloed zo zwart als veenwater liep over mijn palm en pols en kleurde haar tanden rood.

De veenstekers hadden ongelijk. Ze heeft geen honger, maar dorst, dacht ik, lachend om mijn eigen lichtzinnigheid. Ik zoog op mijn knokkels en proefde de ijzerachtige smaak van bloed vermengd met het bittere van turf.

Sla die laatste alinea maar over: morbide onzin. Je weet dat ik me wat dat betreft soms wat laat gaan, vooral na wat er gebeurd is met mijn lieve, kleine Lucille... Maar laten we het daar maar niet over hebben.

Het was een rare oprisping, waarschijnlijk te wijten aan de brandende zon en die griezelige illusie waardoor het lijk even wonder-schoon leek, en aan het feit dat ik daarna mijn hand sneed aan die kleine tandjes. Ik was nog op mijn knokkels aan het zuigen toen Michaël eindelijk terugkwam met Arthur.

Arthur vloog meteen op het lijk af. Hij liep rondom de kist en bestudeerde het lichaam van alle kanten en vroeg me daarna om mijn schetsen, om te zien hoe we het hadden aangetroffen. Daarna raakte hij haar aan en voelde aan haar hals en kaak, en aan de doorboorde gewrichten, mompelend.

‘Nou, wat denk je ervan?’ vroeg Michaël.

Ik kwam naast hem staan en haakte mijn arm in de zijne. Ineens voelde ik me doodmoe.

‘Fantastisch,’ zei Arthur. Hij was inmiddels rood aangelopen en zag eruit als een opgewonden schooljongen. ‘Ik vermoed dat het lichaam ten minste een eeuw oud is, maar kijk eens naar die handen! De vingerafdrukken zijn nog net zo duidelijk als die van mij. Veen is een opmerkelijk iets.’

‘Heb je ooit zoiets gezien?’ vroeg Michaël.

Arthur schudde zijn hoofd. ‘Nee, maar ik heb er wel over gelezen. Veenlijken zijn zeldzaam, maar zo nu en dan wordt er eentje gevonden, hoewel het lang geleden is dat dat in Nederland gebeurde. Als mijn geheugen me niet in de steek laat, hebben de Duitsers meer geluk gehad en is er vijftien jaar geleden nog eentje gevonden in Sleeswijk-

Holstein. Die vondst en de daaropvolgende schouwing zijn uitvoerig beschreven. En nu krijgen wij die kans. Stel je eens voor wat we allemaal kunnen ontdekken!’

Michaël en hij bleven nog lang staan praten en werden overduidelijk steeds enthousiaster over de vondst. Ik droeg weinig bij aan het gesprek, moet ik bekennen. Ik voelde me moe en een beetje zwakjes, waarschijnlijk door de honger en de wondjes op mijn hand. Hoewel ze niet langer bloedden, deden ze nog altijd pijn. Het was een felle, kloppende pijn.

Na een tijdje werd het eten en het bier gebracht, waarop Michaël de mannen hun loon gaf. Even later waren ze bijna vrolijk, hoewel niemand nog lang bleef. Het werd snel donker en iedereen wilde naar huis. Michaël vroeg aan de dappersten om hem te helpen de kist terug te dragen naar Zwartwater. De kelder was droog en koel en zou de ontbinding vertragen, en zou met enkele aanpassingen de perfecte plek zijn voor Arthur om de schouwing te doen, waaraan hij zo snel mogelijk wilde beginnen. Ik vermoed dat hij zijn scalpel al bij zich had of dat hij anders die avond zou zijn teruggekeerd, als we hem hadden laten begaan.

Terwijl Michaël en ik naar huis liepen, vroeg ik hem opnieuw wat we met het lijk moesten aanvangen. Hij had zijn zinnen gezet op een schouwing, net als Arthur. Gek genoeg verkeerde ik in dubio. Het valt niet te ontkennen dat dit soort kansen dungezaaid zijn en we allerlei nieuwe dingen van dit veenlijk kunnen leren, maar toch vond ik het vooruitzicht ~~watgelijk~~ onsmakelijk, ook al kan ik niet uitleggen waarom. Ik ben altijd een groot voorvechter geweest van de wetenschap, dus waarom zou ik nu weerzin voelen? Misschien had ik het lijk niet als mens moeten zien.

Wat denk jij, lieve Lucy? Snijden of niet snijden?

Maar ik zal deze brief afronden. Hij is al aardig lang en je weet dat Michaël me altijd plaagt met hoe vaak ik je schrijf. Bovendien doet mijn hand nog pijn op de plek waar ik me heb gesneden, en hoewel

het schrijven best lukt, is het ontegenzeggelijk gevoelig. Een passende straf wellicht voor het feit dat ik zo schaamteloos geen handschoenen buitenshuis heb gedragen! Moeder zou een hartverzakking hebben gekregen als ze me op dat veld had zien zitten met ontblote handen en polsen, te midden van al het werkvolk. Maar tekenen deed ze nooit en dat gaat gewoon niet zo makkelijk met handschoenen aan. Potloden zijn altijd zo glad.

Ik zou alleen willen dat je erbij was geweest, Lucy. ~~Ik ben best benieuwd of de schoonheid van dat eigenaardige gelaat jou ook zou zijn opgevallen.~~

Maar nu stop ik echt!

Je krijgt nog de groeten van Arthur. (Ik weet dat trouwen niet in je karakter ligt, maar misschien kun je er nog eens over nadenken? Hij zou een goede echtgenoot zijn, en jij een perfecte doktersvrouw! Maar ook dat is weer vergeefse moeite. Nog even en ik heb niets meer te geef!)

Doe de groeten aan mevrouw Van Dijk. Of beter nog, zeg maar dat ik haar wreed vind omdat ze mijn tweelingzus bij me vandaan houdt. Want als je nog bij me zou wonen, zouden we de opgraving van het veenlijk samen hebben kunnen meemaken!

Je liefhebbende zus,

Sarah